

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilov avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10.— K pol leta . . . 5.— „ četrt leta . . . 2:50 „ posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpisne službe je plačati po 20 h za petit-vrsto. Podloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h „ „ dvakrat . . . 12 „ „ „ trikrat . . . 10 „ za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Vabilo

VIII. rednemu občnemu zboru Učiteljske tiskarne v Ljubljani

registrovane zadrage z omejeno zavezo

ki bo

dne 10. maja 1914 ob 10. uri dopoldne v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

2322

VZPORED:

1. Poročilo upravnega sveta o združenem poslovanju.
2. Čitanje revizijskega zapisnika z dne 15. decembra 1913 in ukrepi vsled istega.
3. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1913.
4. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
5. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
6. Volitev v upravni svet.
7. Volitev nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Ljubljana, 23. aprila 1914.

Za upravni svet:

Predsednik: Član upravnega sveta:
Karel Wilder, s. r. Fran Črnagoj, s. r.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem je zborovala v ponedeljek in torek po Veliki noči v Mariboru v Narodnem domu.

DELEGACIJSKO ZBOROVANJE.

Iz delegacijskega zborovanja, ki je trajalo v ponedeljek od 3. popoldne do pol 10. ure zvečer, posnemamo sledeče:

Predsednikov pozdrav.

Predsednik tov. Rajšp pozdravi zastopnike društev najsrčneje ter se spomi-

nja umrlih, vrlih tovarišev Kauklerja, Zihra in Strelca. Tovarish Požegar, predsednik mariborskega učiteljstva, pozdravi navzoče v imenu tega društva.

Zatem je podal predsednik Rajšp poročilo o delovanju Zveze in odbornikov Lehrerbunda v prid izboljšanju našega gmotnega položaja, katero poročilo se vzame po nekaterih pojasnilih z odobravanjem v znanje. Poudarja se držati strogo disciplino, ter ne postopati na lastno pest, kakor so to storila nekatera društva z raznimi zahvalami. Glede nadaljnjega postopanja odbornikov Lehrerbunda v zadevi regul. plač se tem naroča, da se zavzemajo krepko za pravice vsega učiteljstva, da se ne krajšajo pravice učiteljskim parom ter interpelira v Lehrerbundu, zakaj je popustil v zadevi odprave tretjinenja podučiteljskih let. Sklene se, da naj učiteljstvo ne piše o regulaciji v nestanovskih listih, a dopise v stanovske liste naj pošilja časnikarskemu odseku, ki presodi, kar spada v javnost.

Tajnikovo poročilo.

Tajnik tov. Tomažič poroča, da šteje zveza danes v 16 učiteljskih društvih 618 članov; število je od preteklega leta za 19 naraslo. Nadalje poda statistiko organiziranega in neorganiziranega učiteljstva, iz katere je razvidno žalostno dejstvo, da se nahaja izven organizacije 28% slovenskega učiteljstva, dočim znaša število neorganiziranih pri Nemcih le 11,5%. Temu je kriva brezbriznost, ki škoduje našemu ugledu. Kako naj zahtevamo ravnopravnost z nem. tovariši, ko se ne brigamo za organizacijo, ter jih taka množina stoji izven našega delovanja. Na okr. učit. društvih je, da temu sramotnemu dejstvu odpomorejo. Zveza je imela tri odbore seje, v katerih se je večinoma razpravljalo o našem prepornem vprašanju, o regulaciji naših plač. Poleg tega pa si je Zveza s svojim taktičnim in odločnim nastopom vedela pridobiti ugled in spoštovanje pri svojih nemških tovariših, tako da se danes ne moremo pritoževati čez preziranje nemških tovarišev. — Glede uvedbe Widrovega »Mojega prvega berila« je podala za

njih uvedbo Zveza okrožnice, žal, niso v vseh okrajih vedeli upoštevati vrlin te knjige, ter je bil sprejet sklep za uvedbo le v 6 okrajih. Čudno je, da je dež. šol. svet v Gornjegrajskem okraju naravnost prepovedal uvesti to knjigo, dočim ostali okraji niso do danes dobili nobene rešitve. Ako stori učiteljstvo na letošnjih uradnih konferencah svojo dolžnost, je upati, da imamo prihodnje leto v rabi to knjigo na vseh naših šolah.

Blagajnikovo poročilo.

Iz blagajnikovega poročila tov. Gnusa je razvidno, da je imela Zveza preteklo leto 743 K 08 h dohodkov in 558 K 20 h stroškov, torej 184 K 88 h prebitka. Za Zvezin sklad je nabranih do danes 633 K 87 h; tozadevnemu pozivu se je odzvala večina učiteljstva. Da so se tudi temu davku zopet nekateri odtegnili, bodi njim v sramoto tukaj omenjeno. Društva naj naznanijo imena teh vodstev, da poznamo na tak način zanikrneže ter po potrebi objavimo njih imena. — Sklenilo se je, da se za Zvezin sklad pobira naprej vsako leto, dokler ne dosežemo 10.000 K, od katere vsote bi se uporabljale obresti v stanovske namene. Za leto, ko je imel Lehrerbund izredno stroškov v dosegu izboljšanja našega gmotnega položaja, podari v njega blagajnico Zveza od tega sklada 100 K.

Predlogi in nasveti.

Dnevni red za občni zbor je sprejet, kakor ga je določil odbor, ter se predlaga Knafličevo predavanje o 500letnici ustoličenja koroških vojvod za Zavezino zborovanje v Pulju.

O sanaciji Zavezinih listov je razpravljal tov. Černež, ter se tozadevno sprejeti predlogi pošljejo Zavezi.

O »Poslovnem redu« Zaveze je govoril tov. Brinar ter stavil na podlagi podanih izjav okr. društev predloge, ki so bili z nekaterimi pripombami sprejeti ter je bil tov. Brinar določen, da jih zagovarja pri Zavezini glavni skupščini v Pulju.

O »Gospodarski zadrugi« je poročal nje načelnik tov. Černež, da se podjetje prav lepo razvija, a bi se lahko še bolje,

ko bi učiteljstvo imelo več smisla za to stvar.

Izmed predlogov so bili sprejeti:

1. Delegacijska zborovanja naj so tajna; pristop imajo le zastopniki društev, ki se morajo legitimirati.
2. Zveza priporoča štaj. učiteljstvu prav krepki pristop »Društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani,« z namenom pa razmišlja o ustanovitvi preprostega dijaškega doma za učiteljske otroke v Mariboru.
3. Vodstvo Zveze in Zaveze naj priporoča vsem učiteljskim društvom, da se sprejme na okr. učiteljskih konferencah po »Učit. tiskarni« v Ljubljani izdano K. Widrovo »Moje prvo berilo« kot učna knjiga v vse slovenske šole vsaj na kmetih.
4. Vsak učitelj ali učiteljica sme biti član drugih učiteljskih društev, ako plača pri domačem članarino.
5. Zaveza in Lehrerbund naj delujeta na to, da smejo učiteljice poučevati tudi v višjih razredih mešanih šol.
6. Izrazilo se je želja, da se naj odborniki v Lehrerbund in Zavezo volijo izmed odbornikov Zveze.

Priporoča se pristop k »Samopomoč« in »Selbsthilfe«.

Volitve.

Odbor Zveze: Jos. Rajšp, predsednik; Ljud. Černež, namestnik; Ivan Tomažič, tajnik; Ljudev. Potočnik, namestnik; Anton Gnus, blagajnik; Anton Ogorelec, namestnik; odborniki: Janko Knapčič, Fran Brinar in Avguš. Požegar.

Pregledovalci računov so: Pavel Flerč, Fran Voglar in Fran Zupančič.

Delegati v Lehrerbund so voljeni tako, da ima vsak okraj svojega zastopnika, in sicer: Ivan Kelc, Hinko Schell, Radoslav Knaflič, Anton Gnus, Jak. Kopic, Ivan Tomažič, Anton Ogorelec, Pavel Flerč, Otilija Feigel, Fran Vrečko, Ivan Koropec, Tomo Kurbus. Namestniki: Marijana Luknerjeva in Ljudmila Schreinerjeva.

Delegati za Zavezino skupščino: Radoslav Knaflič, Lud. Potočnik in Ivan Lešnik.

LISTEK.

Moje potovanje po Švici.

(Konec.)

Razgled vso pot prekrasen. Spočetka smo bili v megli, a kar hipoma smo nad njo. Solnce ogreva zrak, megla polagoma izgine.

Na vrhu smo. V dolini okolo nas sama jezera in z mesti in vasmi posejani bregovi. Kako lepo ob zahajajočem solncu, ko se vrhovi v raznih barvah bliščijo in zlatijo, spodaj pa ležijo doline in ravnine v temi in megli. Vtisk, ki ga napravljajo razgled z Rigija ob lepem vremenu, ostane nepozabljn. Toda tudi od te krasote se moramo posloviti in se spustiti zopet v nižave. Pozno zvečer stopimo na ladjo, da nas ponese po tako krasnem dnevu, po toliko užitkih zopet v mesto nazaj.

Sredi jezera smo. — Zaradi prijetnega večera ostanemo na krovu. Na jezeru je vela le lahka sapica. Ladja plava popolnoma mirno in lahno; čuje se le ropotanje strojev in hoja mornarjev po krovu. Jezero — tiho — mirno. Ptice so se skrile, le blede mesec plove med zvezdami in čarobno razsvetljuje s srebrnim svitom vso prirodo. In tukaj v tako jasni noči, v naj-

lepšem kraju domovine so se zbrali oni trije voditelji kmetov (Adolf Melchthal, Walter Fürst in Werner Stauffacher) leta 1307. in povzdignili desnico proti zvezdnatemu nebu in pri Bogu prisegli:

da si bodo kot zvesti prijatelji pomagali do zadnje kaplje krvi;

da bodo cesarju in kralju svojemu vedno zvesti ostali; da bodo krivične sodnike izgnali iz dežele in da bodo nesrečnemu narodu priborili svobodo in stare pravice, kar se je tudi prihodnje leto zgodilo.

In jezero danes — miruje. — Danes ni tako razdraženo, kakor ob istem času, ko je dal Oessler prepeljati predrznega strelca Tella, da bi ga vrgel v ječo, kamor ne posije ne solnce ne mesec. V takem viharju sredi jezera je morala krepka roka ujetnika rešiti druge in sebe gotovega pogina.

Mrzla sapica nas je vzdramila iz teh misli. Občudovali smo prekrasno prirodo; nad nami vedro nebo kot svilen plašč poln bisero, pod nami temno jezero, v daljavi pa razsvetljava mesta Luzern. Tako daleč, sredi tujcev, sredi te krasote, v tihi sanjavi noči, se nam je storilo milo, in spomnili smo se domovine. Da bi se nekoliko potolažili, smo zapeli par domačih pesmi in bolje je bilo. Mornarji so še vedno enakomernih korakov hodili po krovu, nas pa

so navdajala razna čuvstva ob zvoku milih slovenskih popevk.

Ta dan nam ostane v trajnem spominu. Onih čuvstev, onih vtiskov ni mogoče povedati in — ker ni izrazov, ostanejo vedno v nas, ostanejo vedno prikrita tajnost.

V svojem načrtu pa smo imeli še eno veliko mesto, in sicer Curih ob istoimenskem jezeru. Železnica drži nekaj časa ob Cuškem jezeru (Zugersee), katerega obrežje se vedno pogreza. Tako je leta 1887. izginilo 21 hiš v hladnem valovju. Ko dospemo v Talwyl, imamo na desni že Curiško jezero.

Curih

Šteje 189.000 prebivalcev in leži na iztoku reke Limat. Krasna je leža mesta — ob kristalno svetlem jezeru, čigar bregovi so polni hiš, sadnih vrtov in vinskih goric; v ozadju pa s snegom pokriti vršaci.

Po široki kolodvorski cesti, v kateri se koncentriira vse mestno življenje, pridemo k jezeru. Izkopane stavbe na kolih pričajo, da je bila tukaj naselbina že v prazgodovinski dobi. L. 58. pred Kr. je nastal iz keltskih naselbin rimski Turikum. Že v srednjem veku je bilo mesto jako sloveče. Danes je tukaj sedež svilne industrije kakor tudi drugih izdelkov.

Veliki, 165 m dolgi most čez reko primerjajo Švicarji z genevskim Montblanc mostom. Blizu njega se dviguje prekrasna mestna hiša, poštna palača, velika stolna cerkev iz 11. stoletja v romanskem slogu; nedaleč proč stoji bronasti spomenik Cvin-glija, ki je bil od l. 1519.—1531. župnik na tukajšnji stolnici.

V hiši umetnosti je razstava slik. Omeniti še moram univerzo, tehniko, švicarski deželni muzej, Tonhalle in rdeči grad. Razen drugih šol se nahaja tukaj tudi šola za sviloprejo.

Ko smo želodcu dobro postregli, smo se namenili k jezeru, od koder smo pohiteli v Talwyl in zvečer zopet nazaj.

Na nasprotnem bregu Curiškega jezera drži železnica v slikovito mestece Rapperswil. V starem gradu iz 14. stoletja se nahaja spomenik dolgoletnih vojn za svobodo Poljske in od l. 1870. tudi poljski narodni muzej. Tukaj v svobodni deželi je nesrečna Poljska vendar našla miren kotiček.

Zaradi pomanjkanja časa nam ni bilo mogoče obiskati 513 m visokega Wülpelsberga, čigar vrh dičijo razvaline habsburškega gradu. Ustanovila sta ga okoli leta 1020 Werner Altenburški, škof v Straßburgu, in njegov brat Ratbold.

Mogočni 24 m visoki stolp, čigar stene so 8 m debele, je še precej dobro ohranjen.